

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Liber decimus de spiritu accidię

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

precedunt. seu q̄ letalē desperationē nobis
inducūt. valebim⁹ supare. cū eternaꝝ rez
ac futuraꝝ intuitu sp̄leti atq̄ immobiles
p̄durantes. nec casib⁹ delecti p̄sentibus.
nec p̄sper fuerim⁹ elati. v̄q̄z velut cadu
ca ⁊ mox transeuntia contemplantes.

**Explicite de spū tristitie liber no
nus. Incipiunt capitula libri
decimi de spiritu accidie. L. i.**

- R**oemium.
- i** **Exp**ositio accidie v̄lquez
admodum serpat in corde
monachi. que ve inferat menti
dispendia
- ii** **Q**uibus generib⁹ monachū su
peret accidia
- iii** **Q**uod accidia excecet mentē ab omī
contemplatione virtutū
- v** **D**uplex accidia sit in pugna.
- vi** **H**i qui ab accidia ceperint vincī
quatinus collabant
- vii** **T**estimonia ap̄li ⁊ sp̄m accidie
- viii** **Q**uod necesse sit in quietū esse euz qui
ope manū suaz non vult esse
contentus.
- ix** **Q**uod non solū ap̄ls sed etiā hi qui
cū illo erāt māib⁹ suis opati sūt
- x** **Q**uod ob h̄ manib⁹ suis ap̄ls opa⁹
sit vt nob opadi p̄beret exēplū.
- xi** **Q**uod non solū exēplo sed etiā verbis
p̄dicans monuerit operari.
- xii** **D**e eodem
- xiii** **D**e eo q̄ dicit audiui⁹ enī inē
vos quosdā ambulare in q̄ete.
- xiiii** **Q**uod multa vicia amputet opatio
- xv** **D**e humanitate etiā ociosis ⁊ ne
gligentibus impartienda.
- xvi** **Q**uod non odij causa sed dilectōis
eos q̄ delinquit corripe debeat
- xvii** **D**iuersa testimonia quib⁹ ap̄ls
precipit operari debere vel ipse
operatus fuisse monstrat
- xviii** **Q**uod tm̄ opatus sit ap̄ls q̄tm̄ nō
sibi soli sed etiā his qui cum eo
erant posset sufficere
- xix** **Q**uod admodū intelligi debeat bea
tius est magis dare q̄ acciperē

- xx** **D**e fratre desidioſo q̄ alios egre
di de cenobio sollicitabat.
- xxi** **D**iuersa testimonia de salomo
ne contra accidiam.
- xxii** **Q**uod p̄ egyptū fratres ita suis ma
nibus opant vt non solū p̄o
p̄ijs necessitatib⁹ satisfaciant.
sed etiā his qui in carceribus
sunt subministrant.
- xxiii** **Q**uod ocij causa faciat in partib⁹ oc
cidentij nō eē cenobia mōachoz
- xxiiii** **D**e abbate paulo q̄ singul annis
omne opus manū suarū igne
supposito concremauit
- xxv** **V**erba abbatis moysi q̄ dixerit
mibi de remedio accidie

**Explicunt capitula. Incipit li
ber decimus de spiritu accidie.**

Cap. primum

Ertuz no
bis certamen est qd
Greci akedian vo
cāt. quā nos tedium
siue anxietatē cordis
possumus nuncupa
re. Affinis h̄ estititē ē ⁊ vagi maxie ac soli
taris magi expta ⁊ i heremo cōmoratib⁹
ifestior hōs q̄ ac frequēs. maxie circa horā
sextam monachū in q̄etans. vt quēdā fe
bris ingruens tpe prestituto. ardentissi
mos estus accensionū suaz. solitis ac sta
tutis horis aīe inferens egrotanti. Deni
q̄ nonnulli senum hunc esse p̄nunciant
meridianū demonez. q̄ in psalmo nona
gesimo nuncupat.

Expositio accidie vel quemad
modum serpat in corde mona
chi que ve inferat menti dispen
dia.

Cap. ij.

Quod cū miserabile obsederit mē
tem. horrozē loci. fastidiū celse.
fratrū q̄z qui cū eo vel eminus
cōmorant. tanq̄ negligentiz ac minus
spiritualium asp̄nationem gignit atq̄
contemptum. Ad omne q̄z opus qd in
tra septa sui cubilis est facit desidez ⁊ in

ertem **N**ō cū in cella residere. nec operā
 finit impendere lectiōi. nihilq; se pficere
 tanto tpe in eadē cōmorantē crebrū in-
 gemiscit. nec habere se fructū aliqūē spi-
 ritalem. donec fuerit illi cōsortio copu-
 latus cōquerit atq; suspirat. 7 ab omni
 se dolet spiritali questu inanē in loco va-
 cuumq; cōsistere. vtpote q̄ cū posset etiā
 alios regere ac pdesse plurimis nullum
 edificauerit. nec quēq; institutiōe sua do-
 ctrinaq; lucratur. Absentia lōgeq; po-
 sita magnificat monasteria. loca etiam
 illa magi ad pfectū vtilia 7 salutē pgruē-
 tiora describit. consortia q̄ ibidem firmi-
 suavia 7 plena spiritali cōsolatione de-
 pingit. **E**cōtra vniūsa q̄ habent in ma-
 nib; aspera. 7 nō solū edificationē nullā
 esse in fratrib; q̄ morant in loco. s; ne ip-
 sum q̄dem victū corpori absq; in gēti la-
 bore p̄gri. **P**ostremo nō posse se saluari
 putati eo loco durante. nisi relicta cella
 cū q̄ sibi si adhuc in ea fuerit remorat; p-
 eundum erit. exinde semetipm q̄stotius
 asportauerit. **D**einde lassitudine corpori
 cibiq; esuriam. q̄nta sexta q; hora tantā
 suscitatur. vt velut longo itinere ḡuissimo
 q; labore pfectus sibi met lassusq; videat-
 ur. aut q̄si refectionē cibi biduano ieiunio
 triduanore distulerit. **T**uz preterea
 huc illucq; anx; circūspectat. 7 nec frem-
 sibi quēpiam aduentare suspirat. sepi-
 usq; egredit; 7 ingredit; cellā. ac solē ve-
 lut ad occasum tardi; pperatē crebrū in-
 tuetur. **E**t ita q̄dam irrationabili mentē
 cōfusione velut tetra supplet caligie. om-
 niq; actu spiritali reddit; ociosus ac va-
 cuus. vt nulla re alia tante oppugnatio-
 nis remedium. q̄ visitatiōe frat; cuius-
 piā; seu somni solū solatio posse estimet
 inueniri. **D**einde honestas idem morbo
 ac necessarias suggerit salutationes fra-
 trib; exhibendas. visitatiōesq; infirmo-
 rum vel emin; vel longi; positorū. **Q**ue-
 dam etiā pia ac religiosa dictat officia.
 illos vel illas debere parentes inq;ri. 7 ad
 salutandos eos crebrū pperari. illā reli-
 giosam deuotāq; deo seminā. omni pre-

sertim parentū p̄sidio cōstitutā. magnū
 opus esse pietatē frequentius inuisere. ac
 si qd ei sit necessariū q̄ a p̄p̄is parentib;
 negligit atq; respicit sanctissimū. p̄cu-
 rari. magisq; oportere in his operaz pie-
 tatis impendi. q̄ infructuose ac sine vl-
 lo p̄fectu in cellula residere

**Quibus generibus monachū
 superet accidia.** **C. Lap. iij.**

Sic itaq; infelix aīa talib; ini-
 micoz machinis impetita. do-
 nec accidie spū velut ariete va-
 lidissimo fatigata. aut in somnu; discat
 p̄cidere. aut ex culla claustris. cellule sue
 cōsolationē impuḡtionis hui; visita-
 tione fratris cōsuecat acq;erere. hoc quo-
 vit ad p̄sens remedio. paulo post acri;
 infirmāda. **F**requentius enī ac duri; ad-
 uersari; attemptabit. quē cōserto p̄elio
 p̄biturū cōmin; sibi terga cognoscit. sa-
 lutēq; sibi nō de victoria nec de conflictu
 sed de fuga sperare peruidet. donec pau-
 latim. p̄tract; e cella actū sue p̄fessiois in-
 cipiāt obliuisci. q̄ nō est aliud q̄ intuit;
 7 cōtēplatio diuine cillius 7 excellentis
 sup oīa puritatē. q̄ non alibi p̄t nī i si-
 lentio 7 iugi cōtēplatione ac medita-
 tione p̄q̄. atq; ita militie sue fugitiuus
 ac desertor. chasti miles effect;. implicet
 se negocijs secularib;. ei cui se pbauit mi-
 nime placiturus. **Q**uaccidia exce-
 cat mētem ab omni cōtēplatione virtutum.

C. La. iij.
Huius egritudinis vniūsa in com-
 moda vno h̄siculo beatus da-
 uid eleganter expressit. dormita-
 uit in q̄rens aīa mea p̄ tedio. i. p̄re accidia
 Prope lat; nō corpus dixit s; aīam dor-
 mitasse. **A**ere enī ab oī cōtēplatiōe vir-
 tutū 7 intuitū spiritaliū sēsuū dormitat
 aīa. q̄ p̄turbatōis h̄; telo fuerit sauciata

Duplex accidia sit in pugna.

C. La. v.
Taq; chasti ver; athle. **C. La. v.**
 ta q̄ agonē p̄fectiōis cupit legi-
 time decertare. hūc q̄ morbus
 de latebris aīe sue festinet extrahere. 7
 ita p̄ hunc q̄ nequissimū accidie spūm

De spū accidie

utrobique cōcedat. ut neq; somni telo eli-
sus p̄cidat. neq; de monasterij claustris
expulsus. q̄nis sub p̄textu coloris p̄ij fu-
gitū abscedat. **Hi qui ab accidia
ceperint vinci q̄tinus collabāt.**

Uemcūq; enī in q̄libet **L. vi.**
q parte ceperit sup̄are. aut tan q̄s
inertez ⁊ deditū sibi patietur
absq; vllō p̄fectu spūs in cellula cōmo-
rari. aut excussū exinde instabilē de ceto
reddet ac vaguz. ⁊ ad omne op̄o delidē
cellas fr̄m ac mōast̄ia in ḡit faciet circū
re. nihilq; aliō p̄curare q̄s vbi q̄ve colo-
re occasione refectionis future valeat p̄-
parare. **Mēs enī ociosi nihil aliud cogi-
tare nouit q̄s de elcis ac ventre. donec in-
uēta q̄nq; sodalitate cuiusq; vini vel fe-
mine equali tepore torpēt. reb; eorū ac
necessitatib; inuoluat. ⁊ ita paulatī red-
datur noxijs occupationib; irretitus. ut
tanq; serpentinis spiris obstrictus. nun-
q̄s deinceps ad p̄fectionem. p̄fessionis an-
tiquē se valeat enodare. **Testimonia
ap̄li cōtra spūm accidie. L. vii.****

Hanc morbū q̄ de accidie spiri-
tu nascit̄. beatus ap̄lus ut ver-
ac spirital̄ medic⁹. vel tūc iā cō-
spiciēs sp̄ere. vel emerfurū int̄ mōachos
scōspū ruelāte. p̄spiciens. salutarib; p̄ce-
ptorū suoz medicamēq; p̄uenire festinat.
**Thessalonicensib; eī scribēs. ⁊ p̄mo ut pi-
tissimus q̄dam p̄fectusq; medicus. infir-
mitatē susceptoz blāda leniq; vbi cura-
tione fomētās ac de charitate incipiens
eosq; in ea parte collaudās. quousq; le-
tale vuln⁹ leniore remedio delinitū. depo-
sita tumoris indignatiōe facilius medi-
camina austeriora sustineat. ita ait. De
charitate aut̄ fraternitatē nō necesse ha-
bemus scribere vobis. Ipi enī a deo edo-
cti estis. ut diligat̄ inuicē. Etenī faciē il-
lud in oēs fratres in vniūsa macedonia
Premisit laudis fomēta lenia. fecit eorū
aures ad curā salutar̄ verbi placidas ⁊
paratas. **Rursum infert. Rogam⁹ autez
vos fratres. ut abundet̄ magis. Adhuc
eos blanda v̄borum lenitate. demulcet.****

ne forte nec dñ ap̄los ad p̄ceptiōz p̄fectē
curationis inueniat. **Quid est quod ro-
gas apostolo aut i q̄ abundant magis. scz
in charitate. de qua superius dixerat. de
charitate autem fraternitatis nō necesse
habemus scribere vobis. Et q̄d necesse
est. ut dicas eis. rogamus autem vos ut
abundet̄ magis. qui super hac re ne scri-
bi quidem sibi aliquid indigent. cū p̄es-
sertim ⁊ inferas causam ob quā hoc ipso
non egeant dicēs. ipi enim vos a deo do-
cti estis ut diligatis inuicē. tertium q̄s
maius adūcias. q̄d non soluz a deo edo-
cti sint. verum etiam compleant opere q̄
docentur. Etenī faciē illud in q̄s non
in vno tantū vel duob; sed in omēs fra-
tres. nec in vestros tantūmō ciues vel no-
tos sed in vniuersa macedonia. **Dicigit̄
tandem. quid est q̄d tantopere s̄ p̄mit-
tis. Itē infert. Rogamus autē vos fra-
tres. ut abundet̄ magis. Et vix aliquē
in id quod olim moliebāt erumpit. Et
operam detis. ut quieti sitis. Dixit p̄maz
causam. deinde infert secundam. Et ut ve-
stra negocia agatis. Tertiam q̄s. Et ope-
remini manibus vestris. sicut p̄cepim⁹
vobis. Quartā. Et ut honeste ambulet̄
ad eos q̄ foris sunt. foris sunt scilicet qui
seculo viuunt. Quintam. Et nullius ali-
quid desideretis. Ecce illa cūctatio quā
tantis p̄ferre. penijs differebat. q̄d i c̄o
pectore parturiebat agnoscit. Et operā
detis. ut quieti sitis. id est in vestri cellas
commorātes. nec diuersis rumozib; qui
solent ociosoz votis vel fabulis genera-
li. inquieti effecti. alijs q̄s inquietudines
inferatis. Et ut vestra negocia agatis. n̄
vestra curiositate actus mundi veliq; in-
quirere. ac diuersoz p̄uersatiōes explo-
rantes. opera vestra nō ad correctionem
v̄raz seu v̄tutū studia. s; ad detractiōes
fr̄m veliq; imp̄dere. Et opemini manibus
vestris sicut p̄cepimus vobis. Ut il-
la fierēt que monuerat superius ne age-
rent. id est ne inquieti essent. ⁊ aliena cu-
rarēt negocia. vel inhoneste ābularēt ad
eos qui foris sunt. vel alterius aliquid de-****

siderarent. nunc intulit dicēs. Et opere
 mini māibz vestris sicut p̄cepim⁹ vob.
 At enī illa fierent q̄ sup̄ius rep̄bendit.
 ocīū cām esse evidēte exp̄ssit. Null⁹ enī
 pōt vel inquiet⁹ esse. vel aliena curare ne
 gociā. nisi q̄ operi manūū suāz nō acq̄e
 scit insistere. Quartū q̄z intulit moribz
 q̄ ex hoc ip̄o ocio nascit. i. vt inhōeste nō
 ambulēt. dicens Et vt honeste ambulet
 ad eos q̄ foris sunt. Quōq̄ pōt nec ap̄d
 eos q̄dē q̄ seclī hoies sūt honeste icedere.
 qui neq̄q̄ claustris cellez op̄i manuum
 suaruz inherere p̄tent⁹ est. sed necesse est
 eū inhonestū esse dū necessaria victus re-
 q̄rit. adulationē q̄z operā dare. nouitate
 etiā rumorū sectari. causāz fabularūq̄
 occasiones cōgrere. p̄ q̄s sibi metip̄i adi-
 tum paret ac facultatē qua diuisorū do-
 mos veleat penetrare. Et null⁹ aliquid
 desideret. Nō pōt n̄ alienis doīs z mu-
 neribz inhiare. q̄ nō delectat pio q̄eto q̄z
 labore operis sui. q̄tidiani victus parare
 s̄stantiā. Videt tot cās tā ḡnel ac t̄pes
 vni⁹ vitij. i. ociositatē late generari. De
 niq̄z hōsīpos q̄s i epla p̄ia molli foverat
 palpitatiōe hōz. q̄lit in seclā velut q̄
 nō p̄fecissent ad molliora remedia. auste-
 rioribz q̄busdam z causticis medicamētis
 sanare aggredit. nullaq̄ iam mitium
 hōz fomenta p̄mittit. nō vllā teneram
 vocē ac blandiā. vt ibi. rogam⁹ autē vos
 fratres s̄z denunciam⁹ vobis fr̄es i noīe
 dñi n̄ri iesu ch̄risti. vt subtrahat̄ vos ab
 oī fratre ambulante inordinate. Ibi ro-
 gat. h̄ denunciat. In illa blandientiē affe-
 ct⁹. in hac obstantiē seueritas z mināq̄.
 Denunciam⁹ vob fr̄es. Quia p̄us rogā-
 tez p̄tempstis audire. saltē nūc denun-
 ciatōibz obedite. Ipaq̄z denūciatiōez
 n̄ nudo hōz. s̄z cū obstatiōe noīs dñi
 n̄ri iesu ch̄risti terribilē ifert. ne forte sim-
 plicē velut hūana voce. plataz rursus
 p̄temnerent. nec magnop̄e ducerēt obser-
 uandā. Statūq̄z vt pitissim⁹ mediet⁹ pu-
 tribz mēbris q̄bz leni medicamēto reme-
 dium ferre nō potuit. mederi spiritalfer-
 ri incisiōe p̄ceptat. vt subtrahat̄ vos in-

q̄ens ab oī fr̄e ambulante inordinate z nō
 fm̄ editionē quā acceperūt a nob. Itaq̄z
 ab his q̄ vacare op̄i nolūt inbet s̄trahi.
 z velut mēbra ocij corrupta putredie de-
 secari. ne inertie morbo velut letale cōta-
 gium. etiā sanas mēbroz p̄tes tabo sp̄e-
 te corruptat. Dicturusq̄z de his q̄ opa-
 ri manibz suis nolunt z panē suū cū silē-
 tio māducare. a q̄bz etiā p̄cipit s̄trahen-
 dum. q̄libz eos a p̄ncipio opp̄brijs in-
 urat attendite. In primis inordiatos
 dicit. nec fm̄ suā traditionēz ambulare.
 alijs h̄bis cōtumaces eos vtpote q̄ nol-
 lent iux̄ institutionē eius incedere. z h̄o-
 nestos esse designans. i. nō p̄cessiōis. nō
 visitatiōis. non h̄bi. non t̄pis oportuni-
 tatem congruā honestaq̄z sectātes. Dico
 enī istis vitijz inordinatū quēq̄ necesse
 est subiacere. Et nō fm̄ traditionē quāz
 acceperūt a nob. Et in hoc rebelles eos q̄
 dammō z p̄tempozes notat. q̄ traditio-
 nem quā acceperūt ab eo tenere p̄temne-
 rent. nec imitari vellēt id q̄d mḡm non
 solū h̄to docuisse meminerūt. s̄z etiā ope
 nouerūt p̄fecisse. Ipi ei scit̄ quēadmodū
 oporteat imitari nos. Immanē cumulū
 reprobationis exaggerat. cu h̄ eos asserit
 nō obfuarē q̄d z memorie eozū ih̄reat.
 z ad imitandū non solūz h̄to instrumēto
 didicerint. s̄z etiā exēplo op̄ez. puocāte
 susceperint. **¶ Necesse sit inque-
 tum esse eu qui ope manuum sua-
 rum nō vult esse cōtentus. L viij.**
¶ Quia non inq̄eti fuim⁹ int̄ vos.
¶ Cū se vult inquietū inter eos
 nō fuisse p̄ op̄ez exercitiūz com-
 pbare eos qui operari nolunt abunde
 notat ociositatis vitio inq̄etos sp̄ exisse.
 re. Neq̄z gratis panem māducavimus
 ab aliquo. Per singula verba incre-
 pationis auxelin facit. doctor gentium.
 Predicator euangelij dicit se non gra-
 tis panem ab aliquo manducasse. q̄ no-
 uit dñm p̄cepisse. vt q̄ euangelij denun-
 ciant de eu agelio viuāt. z rursū. dign⁹ ē
 opariis cibo suo. Cū itaq̄z nō gratis q̄
 euangelij p̄dicabat. tam sublime ac spi-

De spu accidie

fitale op^o exercēs. cibū sibi dñice inssiōis auctoritate p̄sumeret. quid nos faciem^o q̄b^o nō solū nulla p̄dicatio x̄bi cōmissa est. s̄ nec vlla q̄dem nisi aīcñse soli^o cura mandat. Quā fiducia ociosis manib^o ḡtis panē comedere audebim^o. quē vas electionis euāgelica sollicitudīe et p̄dicatione p̄strictus. sine ope manū comedere nō p̄sumit. S̄ in labore inq̄t et fatigatiōe nocte et die opantes. ne quē v̄m ḡuaremus. Adhuc additamenta sine caligatiōis exaggerat. Nō enī simplicit̄ dixit. nō comedim^o panem grat̄ ab aliq̄ vestrum. et stetit. Poterat enim videri p̄prio ociosoq^o sumptu ac recondita pecunia vel alioz. licet nō istoꝝ collatione seu munerib^o sustentat^o fuisse. S̄ i labore inq̄t et fatigatiōe nocte ac die opantes id ē nō ope specialit̄ sustentati. Et si inq̄t nō p̄ n̄ra voluntate perpetrabamus nec p̄ delectatiōe vt reges et exercitiū corp̄is inuitabat. s̄ vt necessitas et inopia vici^o nō sine ingenti fatigatiōe corp̄is facere cōpellebat. Non solū nāq^o per totum diei spaciū. s̄ etiā noctē tpe qd̄ q̄eti corp̄is videt̄ indultū. hoc op^o manūz p̄ se sollicitudine indefinētē vrgebaz.

Quō solū apostolus sed etia^z hi qui cū illo erat manibus suis operati sunt. **Cap. ix.**

AEc tñ se solū talit̄ int̄ eos conuersatū fuisse testat̄. ne forte nō magna nec general̄ videret̄ hęc forma. si ip̄i tñmō traderet̄ exēplo. sed etiā oēs q̄ erant secū ad misterii euangelij reputati. i. siluanuz et thimothēū q̄ h̄ eadē cū eo scribūt. asserit sibi ope laborasse. In eo etiā qd̄ dicit ne quē v̄m ḡuaremus. verecundiā eis incutit magnā. Si enī ille q̄ euangelij p̄dicabat signis illō virtutib^o cōmendās. ne ḡuaret quēpiā ḡtis panē māducare nō audebat. quō illi nō estimēt se grauare q̄ quotidie eū ociosi vacātesq^o p̄sumūt. **Ob hoc manibus suis apostol^o operatus sit. vt nobis operandi p̄beret exemplum.** **Cap. x.**

AOn quasi nō habueri^o p̄tātē. s̄ vt nosmetip̄os formā darem^o vobis ad imitandū nos. **P**andit cām cur tñ sibi labori in dixerit. **U**t inq̄t formā darem^o vobis ad imitandū nos. vt si forte doctrinaz x̄toꝝ auribus vestris frequent̄ ingentā obliuioi traderetis. saltem p̄sationis exēpla sub oculoꝝ fide vob̄ tradita memoriē retineretis. **N**aud leuis eoz et in h̄ reprehensio. cum dicit se nulla alia quā exēpli gratia laborem hunc et fatigatiōē die noctiq^o corp̄is perexegisse. et eos nihilominus erudiri nolle. p̄pter quos ip̄e necessitatē nō h̄ns. tñ sibi fatigatiōis indixerit. **E**t quidē inq̄t cū haberem^o p̄tātē et paterēt̄ nob̄ facultates oīm v̄m atq^o substantie. et vtendi eis dñi n̄ri nosse me h̄c p̄missū. nō suz tñ hac vsus potestate. ne qd̄ a me h̄n ac licito fieret. alijs ocij noxi p̄beret exēplū. **E**t idcirco euangelij predicans meis manib^o atq^o ope malui sustentari. vt vob̄ q̄s volentib^o iter virtutis incedere viam perfectionis aperirem. et cōuersationis formā meo labore p̄berem.

Quō solū exemplo. sed etia^z verbis p̄dicatis monuerit operari. **Cap. xi.**

AEd ne forte tacit^o operās et erudire eos volens exemplis. minime illos etiā p̄ceptoz monid̄ instruxisse videret̄. infert **Q**uā et cū essemus inquit ap̄d vos h̄ denuntiabam^o vob̄. qm̄ si quis nō vult operari nec manducet. **A**dhuc illorum desidiā qui scientes eum vt magistrū bonum doctrinę gr̄a et institutionis obtentu suis manib^o operatū imitari contemnūt. et diligētiaz cautionēq^o suā exaggerat. dicens nō tantum se h̄ illis exemplo tradidisse p̄sentē. sed etiam x̄bis iugit̄ predicasse. vt si q̄s se non vult operari. nec manducet.

De eodem. **Cap. xii.**

AOn iam doctori vel medici vult ad eos p̄silio. s̄ distinctione in eos iudicialit̄ p̄nūciatiōis iuebitur. et apostolica potestate resūpta. vt

int e tribunali in ptempores sniaz die
 illa nepe prate qua cu interminatoe scri
 lens ad Corinthios a dno sibi asseruit
 data. cu eos in delicto positos pmoneret
 vt an aduentu suuz semetipos corrigere
 festinarer ita picipiens. Rogo vos ne p
 sens copellar audere in qsdam prate illa
 q data est mihi in vob. **Etitez.** Si eniz
 voluero aliqd gloriari de prate qua de
 dit mihi dñs in edificatione 7 no in de
 structione vraz no erubescā. **Ylla** in qua
 ptate pnunciat si quis no vult operari.
 nec māducet no gladio carnali eos ad
 dicēs. sz autouitate spūscū. hui⁹ vite eis
 inēdicens substantiā. vt si forte penā fu
 ture mortē mīme cogitantes. ad hnc vel
 lent amore ocij existere cōtumaces. saltez
 necitate nafali cōstricti 7 metu pñq̄ inte
 ritus. salutaria pcepta suscipe cogeret.
**De eo qd dicit audiuius enim
 inter vos quosdam ambulare i
 quiete.** **Cap. xiiij.**

Post tñ igit rigore eu a gelice di
 strictionis. nūciam causam ex
 ponit. cur h vniuersa pmissit.
 Audiui⁹ eni qsdam int vos ambula
 re inquiete. nihil operātes sz curiose agē
 tes. **Pulsq̄** eos q̄ rediti esse operi nolūt.
 vno tñ morto corruptos. pnūciare pter
 est. **In** pōzi nanq̄ epla inordinatos eos
 appellat. nec fm traditionem ambulare
 quam acceperant ab eo. **In** q̄etos etiam
 esse desinuit. 7 q̄ panē māducare. **Rur**
 sum hic. **Audiui⁹** in q̄t quosdam inter
 vos ambulare in q̄ete. **Et** sbūgit statim
 scdm languorē qui in q̄etudinis hui⁹ est
 radix. **Q̄**ibil in q̄t opantes. **Tertium** q̄z
 morbu. q̄ ex isto velut q̄dam ramuscul⁹
 orit. sed curiose agentes. **Q̄** multa vi
 cia amputet operatio. **L. i. riiij.**

Itaq̄ fomitū vicioz tantoz cō
 grua nunc emendationē cōfer
 re festinat. zilla aplica q̄ vsus
 fuerat pauloan⁹ deposita prate. iterū ad
 viscera pij pñs vel clemēti reuertit me
 dici. 7 velut filijs susceptisq̄ suis plilio
 salubri infert remedia sanitatis dicens.

His autē q̄ eiusmodi sunt denūciam⁹
 7 obsecm⁹ in dño iesu. vt cū silentio ope
 rantes panem suū māducēt. **Causas** tā
 totum vlcey q̄ de radice ociositaj emer
 gūt. vno operatiōis salutarī pcepto cu
 rauit vt pentissim⁹ medicor. ceteras q̄z
 valitudines malas eodē cespite pullulā
 tes sciens. p̄tin⁹ extinguedas. origie mor
 bi pncipalis exempta. **De humani
 tate etiam ociosis et negligent
 bus impartienda.** **La. xv.**

Nihilomin⁹ tñ vt p̄spicacissim⁹
 ac puidus medic⁹. no soluz in
 firmantiuz cupit mederi vulne
 ribz. sz etiā sanis q̄bz eozū possit p̄petua
 sospitas custodiri. similit⁹ p̄gruetia pre
 cepta cōmēdat dicēs. **Vos** aut nolite de
 ficere bñfaciētes. **Qui** nos id est vias no
 stras sectātes. exempla vob tradita operj
 imitatione cōplet. ac neq̄q̄ eoz delidiaz
 inertia q̄z sectamī. nolite deficere bñfaciē
 tes. i. hūanitatē vraz erga eos si forte ne
 glexerint obfuarē. q̄ dixim⁹ silic impite
At castigauit q̄ eos qui erāt infirmi. ne
 ocio dissoluti inquietudini 7 curiositati
 opam darēt. ita hos q̄ sani sunt p̄monet
 vt hūanitatē quā bonis ac mal⁹ impitire
 dñi pcepto iubem⁹. si forte q̄da z p̄raui ad
 sanā doctrinā conūti noluerit. no absci
 dat ab eis. sz bñfacere 7 fouere eos tā cō
 solationis 7 correptiōis fmone. q̄ bñfi
 cīs soliq̄ z hūanitate non desinant.

**Non odij causa sed dilectio
 nis eos qui delinquit corripe
 re debeamus.** **La. xvi.**

Rurū tñ ne forte hac lenitate. p
 uocati q̄da z p̄cepti ei⁹ obedire
 p̄temnant. intermiscet aplicaz
 seueritatē. **Q̄** si q̄s no obedit. x̄to nostro
 p̄ eplaz hūc notate. 7 nolite cōmisceri cū
 illo. vt p̄fundatur. **Donē** q̄z eos pro re
 uerentia sua et vtilitate communi quid
 oporteat obseruari. quaz cautione apo
 stolica mandata custodiant. subiūgit cō
 festim patris indulgentissimi lenitatem.
 7 vt filios suos quē erga p̄dictos. p̄ cha
 ritate fraternitaj affectū debeāt retinere

De spu accidie

similit' docet. Et nolite inqt qsi inimicu existimare. sz corripite vt fratrem. Seueritati iudicarie paternā itermiscuit pietatem. 7 sententiā aplico rigore prolata clementi mā suetudine tempauit. Nam 7 notari iubet eū q obedire preceptj suis contempserit. 7 cū illo non cō misceri. et tñ hec fieri non odij vitio p̄cipit. sed fratre dilectionis 7 eoz emendationis intuitu. Nolite inqt commisceri cum illo. vt confundat. vt q non est meis p̄ceptis mitib emendatus. saltē publica omniū vestrū segregatiōe confusus. ad tramitē salutis incipiat aliquādo reuocari

Diuersa testimonia quibus apostolus p̄cipit operari debere vel ipse operatus fuisse monstratur

Cap. xvij.

In epistola q̄ ad ephesios d̄ b̄ ip̄o opere ita p̄cipit dicens. Qui furabat iam nō furetur. magis autē laboret operando manib' suis qd̄ lonum est. vt habeat vñ tribuat necessitatem patiēti. In actib' etiā ap̄loz hec eadem nō solum docuisse eū. sed etiā opere p̄fuisse similit' inuenimus. Nam cum venisset corinthum. alibi se manere non patit. nisi apud aquilā 7 p̄scillam. eo q̄ eiusdem artē essent opifices quas ipse erat solitus exercere. Ita ei habes Post hec paulus egressus ab athenis venit corinthum. et inueniens quendā iudeum noīe aquilam ponticū genere. 7 p̄scillam vxorē eius. accessit ad eos. eo q̄ eiusdem essent artē. 7 manebat cū eis 7 operabat. Erant enim scenofactorie artis.

Quā operatus sit apostolus quantum non sibi soli. sed etiam his qui cum eo erant posset sufficere

Cap. xvij.

Deinde p̄cedens miletū. 7 exind mittens ephesum. conuocāsq̄ ad se p̄sbiteros ephesioz ecclesie. 7 dans eis precepta quāmodū regere ecclesiā dei se absente deberent ait. Au 7 argentum nullius concupiui. ipsi sciūq̄ qm̄ ad omnia q̄ mibi opus erāt 7 his q̄

mecum sunt ministraverunt manus iste **V**ia ostendi vob q̄a sic laborantes oportet suscipere infirmos. ac meminisse verbi domini iesu. qm̄ ipse dixit. Beati' est magis dare q̄ accipere. Graue nob̄ sue conuersatiōis reliquit exemplū. cū se nō solū id operatum esse testat qd̄ necessitati tantum mō sui corpori expediret. sz etiā qd̄ vsib' eozū q̄ secum erāt posset sufficere. his vicj q̄ quotidie necessarijs ministris occupati. neq̄q̄ sibi parare similit' victū suis manib' occurrerāt. Et sic ad thessalonicenses operatū sese dixit. vt illi formā daret ad imitandum eū. 7 hic tale qd̄ intulit dicens. **Quemadmodū intelligi debeat beatus est magis dare q̄ accipere.**

Quia ostendi vob. q̄alic laborantes oportet suscipere infirmos scz vel mente vel corpe. id est vt nō pot' labore sumptuq̄ operis sudore questito. 7 nō de abundantie cumulo seu reposita pecunia. sz ne de aliena quidā largitate ac substantia eos reficere festinem' Et hoc ipsum dñi dicit esse mandatū. Qm̄ ipse inqt dixit. id ē dñs iesus. Beati' est magis dare q̄ accipere. Hoc est impietiq̄ beator largitas q̄ accipientis penuria. que nō de pecunia p̄ infidelitatē vel diffidentia reſeruata. nec de recondit' auaricie thesauris impeditur. sed q̄ de fructu operi p̄prij 7 pio sudore p̄fert. Et iō beatus est magis dare q̄ accipere qz cuius illius q̄ accipit is q̄ tribuit habeat paupertatē. nihilomin' labore p̄prio nō solū sue necessitati sufficientiam. verū etiam qd̄ tribuat indigēti pia sollicitudinē parare festinat. duplici gratia decorat'. qz 7 perfectam nuditatē christi vniūsaꝝ rez suaz abiectiōe possideat. 7 munificentia diuinitis labore suo exhibeat 7 affectu. Dic q̄ dez honozās deū de suis insq̄ laborib' 7 delibās ei de fructib' iusticie sue. ille hoc ocij torpore 7 inertia resolut'. indignus se eē etiā cibo p̄is apli. p̄bat snia. contra eius scz interdictum ociosus cum nō si ne reatu peccati cōtumacia q̄ p̄sumens.

De fratre desidioso qui alios egredi de cenobio sollicitabat.

Cap. xx.

Ruimus frater cui etiam nomen si amplius aliquid ex his instructio- nis accederet, pderem? qd cum in cenobio moraret, eius necessitas coarta- ret, ut statutu operi pensum quidie econo- mo traderet, ne in maiore operi modum alicui, ppenso laborantem tenderet, vel co- funderet exemplo, cum in cenobio quempiam fratru vidisset ingressum, q ardore fidei vel aliquid amplius operi psequere, si claudesit eum persuasionibus renocare ab hmoi inte- tione mune potuisset, consilijs pravis ac susurrationibus ad transmigrationem exinde psuadebat. Et qd eum facilius asportaret, se qd iam olim multum ex causis offensum pfin- gebat velle discedere, si solatiu itineri vel comitis reperisset. Cumqz eum ad pensum oculis obrectationibus monasterij pcessisset, pdicens ei hora qd de monasterio deberet exire, vel locu qd se pueniens expectaret, ipse velut ilico subsecutus ibidem subsistebat. Illoqz ia p discessu sui verecundia no- audete ad monasteriu de qd auferat vel ten? aggregari, illex fuge a? in cenobio residebat. Hoc vnu exemplum de ista? mo- di genere totum p incipientiu cautione dixisse sufficiat, qd pateat evidenti? qnta mala ociositas fm scripture sniaz i mo- nachi mente parturiat, vel quomodocumqz corrupat bonos mores colloquia mala.

Diversa testimonia de salomone contra accidiam. Cap. xxi.

Quod ociositas vitium etiam sapie- tissimo salomone evidenter nota- tum in multis, ita dicens. Qui se- ctatur ocium replebit paupertate, vel visibi- li sepe vel invisibili, qd necesse est ociosum queqz et diuisis vitijs involutu teneri, et alienu sp existere a contemplatione dei vel diuitijs spiritalibus, de quibus beatus ap- lous. Quia in oibus inquit diuites facti estis in illo, in omni xpo et in oia scia. De hac au- tem ociosi paupertate alibi qd ita scribit. Et vestiet pcilla veste et panno ois soni-

culosus. Sine dubio enim non merebitur illo in corruptionis vestimento ornari, de quo ap- lous precipit, induite vos dominum iesum christum, et iterum, induite lorica in sticis et charitatis, et de quo etiam dominus ad hierusa- lem loquitur per prophetam, exurge exurge hierusalem induere vestimentum glorie tue, qd qd somno ocium vel accidie supat, non indu- striae suae labore sed inertie pannis opiri maluerit, quos abscondens de perfecta ple- nitudine et corpe scripturae non vestimentum glorie nec decori, sed ignominiosu excusatio- nis velamen suae coaptabit ignaviae. So- lent enim hi qui sunt hac segnicie dissolu- ti, nolentes ope manuum suarum sustentari, quod ap- lous indefinenter exercuit vel nobis exercere precipit, quibusdam vti testimo- nijs scripturarum, quibus quoddam iner- tie suae velamen imponant, dicentes scri- ptum esse Operamini non cibum qd perit, sed qui permanet in vitam eternam. Et meus cibus est ut faciam voluntate pa- tris mei. Sed haec testimonia panni qui- dam sunt de solida evangelice lectionis plenitudine abscessi, et ad hoc assuuntur ut contegant potius ignominiam ocio- sitatis ac verecundiae nostrae, qd ut calefa- ciant et exornent nos illa preciosa veste p- fecta qd virtutum quam in proverbij mu- lier illa sapiens que fortitudine et decore induta est vel sibi vel viro suo fecisse de- scribitur, de qua etiam consequenter in- fert Fortitudine et decore induta est, et le- tata est in diebus nouissimis. De hoc in- er- tie morbo rursus idem Salomon ita commemorat, Alienigenae operantiu strage sunt spinis, id est illis ac similibus vi- tijs que ap- lous in superioribus de ocio pullulare prefatus est. Et iterum, In de- siderijs est omnis ociosus. De quibus ap- lous commemoravit dicens, Et nul- lius aliquid desideretis. Et ad extremum, Mala mala enim docuit ociositas. Que evidenter ap- lous in his qd supra expo- suimus enumeravit dicens, Nihil ope- rantes, sed curiose agentes. Huic qd vitio subiungit aliud, Et opera dei ut qd

De spū accidie

Et deinde. vt v̄ra negocia agatis. et vt honeste ambuletis ad eos q̄ for̄ sunt. et nullius aliqd̄ desideretis. Quos etiā inordinatos. ac rebelles notat. ab his studiosos q̄sq̄ segregari p̄cipiens. At subtrahebat vos in q̄t ab oī fr̄e ambulāte inordinate. et nō fm̄ traditionē quā acceperunt a nob̄. **¶** Ex egyptū fratres ita suis manibus opatur vt nō solū pp̄rijs necessitatib̄ satisficiant. s̄ etiā his qui in carcerib̄ sunt subministret. **Cap. xxij.**

His itaq̄ exēplis p̄egyptū patres eruditi. nullomō ociosos esse monachos ac p̄cipue inuenes sinūt. actū cordis ac p̄fectū patie et humilitatē sedulitate op̄is metietes. et nō solū a nullo q̄cōq̄ ad v̄lum vict̄ sui accipere patiūt. sed etiā de laborib̄ suis non tm̄ supuenietes ac pegrinos reficiūt fr̄es v̄riētiā p̄ loca libye q̄ sterilitate ac fame laborāt. nec nō etiā p̄ ciuitates his qui squalore carcerū p̄talescunt. immanem p̄ferentes dirigūt alimonie victusq̄ substantiā. de fructu manū suarū rationabile ac verū sacrificiū d̄no tali oblatione se offerre credēs. **¶** Vocij causa faciat in partibus occidentis nō esse cenobia monachorū. **Cap. xxij.**

Hinc est q̄ in his regionib̄ nlla vident̄ monasteria tāta fratrum celebritate fūdata. q̄ nec operū suorū facultatib̄ fulciunt. vt possint i eis ingit̄ p̄durare. et si eis supeditare quoq̄ mō valeat sufficiētia vict̄ alteri largitate voluptas tm̄ ocij et puagatio cordis d̄nti. eos in loco p̄seuerare nō patitur. **¶** Quā b̄ est apud egyptū ab antiq̄s p̄ribo sancta sn̄ia. operantē monachū demone vno pulsari. ociosum x̄o innumeris spiritalib̄ deuastari. **De abbate paulo qui singulis annis omne opus manuum suarum igne supposito concremabat.** **Cap. xxiiij.**

Hicq̄ abbas paul̄ p̄batissim̄ patz̄ cū in heremo vastiore cōsistēs q̄ p̄p̄birio nuncupatur

palmarū fructib̄ et horto modico secur̄ haberet sufficientes alimonie sue vict̄ q̄ substantiā. nec posset aliqd̄ aliud v̄n sustētaret operē exercere. eo q̄ ab opidis et habitabilētra septē m̄siōib̄ v̄l eo amplius restū illi separaretur habitatio. plusq̄ expeteretur p̄ mercede vecturę q̄ valere possz̄ p̄ciū operē desudat. collecti palmarū folijs quotidianū pensu et velut exind̄ sustentādus a semetip̄o ingit̄ exigebat. Cūq̄ ope totū anni antrū ei fuisz̄ impletū. id q̄ sollicita cura laborauerat singulis annis supposito igne cremabat. intm̄ pbans sine opere manū nec in loco posse monachū p̄durare. nec ad perfectionis culmē aliq̄ cōscendere. vt cū b̄ fieri neq̄q̄ necessitas vict̄ exigeret. p̄ sola purgatione cordis et cogitationū soliditate ac p̄seuerātia cellę. vel accidie ip̄i demonūq̄ victoria et expugtiōe p̄ficeret. **¶** Verba abbatis moȳsi q̄ dixerit mihi de remedio accidie. **Cap. xxv.**

Cum incipēs in heremo cōmorari abbas moȳsi oīm factōrum sumo dixissē me egritu die accidie h̄c s̄no die quillime fuisse p̄fectū. nec ab ea potuisse alias libari. nisi ad abbatē paulū. p̄tin̄ cucurrissē. ille. Non te ait ab ea liberaisti. s̄ magi ei te deditū ac subditū p̄buisi. Grauī ei te vt restorē ac fugitiū deinceps adūsari impugbit. quē de p̄flictu supatū p̄tī aufugisse p̄spexit. nisi de celo cōmissa p̄gressione nō desertioe cellę vel somni torpore ingruētēs est̄ ei ad horā euaporare maluer. s̄ tolerantia potī et p̄flictu didicer̄ tūphare. **¶** Quā expimēto. p̄batū est accidie ipugtiōz nō declinādo fugiēdā. s̄ r̄sistēdo supandā.

¶ Explicit de spū accidie liber decimus. Incipiūt capitula libri v̄ndecimi de spū cenodoxie.

¶ Roemium. La. i.

¶ De cenodoxia nō solū i parte carnali sed etiā in spiritali monachū pulset.

¶ De cenodoxia multiplex sit ac multiformis.